

STICHTING HET NATIONALE PARK
DE HOGE VELUWE

Europese Commissie
Directoraat-Generaal voor
het Milieu

Datum:
10 juni 2015

ONS kenmerk:

ONDERWERP:
Position Paper NPDHV – Natura 2000 en
wetsvoorstel Wet natuurbescherming

Memorandum

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	4
2	VISIE VAN HET NPDHV	5
2.1	Introductie	5
2.2	Missie	5
2.3	Visie	6
3	WAT VINDT DE EU?.....	8
4	NATURA 2000.....	9
4.1	Inleiding	9
4.2	Vigerend(e) beleid en regelgeving	9
4.2.1	Rijk.....	9
4.2.2	Programmatische Aanpak Stikstof (PAS).....	10
4.2.3	Provincie	12
4.3	Knelpunten.....	12
4.3.1	Rijksnatuurvisie	13
4.3.2	De PAS.....	14
4.3.3	Rol van de overheid	15
4.3.4	Voorstel NPDHV	18
4.4	Conclusie.....	19
5	WET NATUURBESCHERMING.....	20
5.1	Inleiding	20
5.2	Regelgeving	20
5.3	Voorstel Wet natuurbescherming.....	21
5.4	Knelpunten.....	22
5.5	Conclusie.....	28
6	CONCLUSIE	29

SAMENVATTING

De wijziging van de Nederlandse natuurwetgeving is voor het Nationale Park De Hoge Veluwe ("NPDHV") aanleiding om haar standpunt daarover te bepalen. Het resultaat daarvan is neergelegd in dit memorandum.

Het NPDHV heeft drie sleutelbegrippen hoog in het vaandel staan als het om natuur gaat. Dat zijn (1) de eigen verantwoordelijkheid van de grondbezitter, (2) actief beheer van de natuur en (3) het waarborgen van een hoge biodiversiteit. Met name aan deze sleutelbegrippen heeft het NPDHV de huidige en de toekomstige natuurregelgeving in Nederland getoetst.

Daarbij heeft het NPDHV een aantal knelpunten gesignaleerd. Kort gezegdervaart het NPDHV dat de wetgever de eigen verantwoordelijkheid van de grondbezitter niet als uitgangspunt neemt. De Nederlandse natuurregelgeving kenmerkt zich door een hoge mate van overheidsregulering. Deze sturing door de overheid wordt in het wetsvoorstel voor een nieuwe natuurwet versterkt. Het NPDHV ziet hierdoor minder ruimte ontstaan voor het actieve beheer dat zij voorstaat. Dat gaat ten koste van de biodiversiteit.

Het NPDHV denkt dat het anders kan. Bijvoorbeeld door de invoering van een gekwalificeerd regime. In dit regime krijgen partijen die bewezen hebben de natuur deskundig te kunnen beheren de vrijheid om de natuur op hun grondgebied naar eigen inzicht te beheren. De overheid controleert slechts in de marge.

Naar de mening van het NPDHV biedt de Europese natuurregelgeving ruimte voor meer eigen verantwoordelijkheid voor de deskundige grondbezitter. Daarom hoopt het NPDHV dat dit memorandum op Europees niveau wordt ondersteund en kan bijdragen aan een betere natuurwet in Nederland.

1 INLEIDING

Onderwerp

Dit memorandum bevat de standpuntbepaling van Stichting Het Nationaal Park De Hoge Veluwe ("NPDHV") over de Nederlandse natuurwetgeving. Aanleiding is de voorgenomen wijziging van deze regelgeving door de Nederlandse regering. Door deze wijziging wil de regering beter aansluiten bij de Europese regelgeving over de natuur.

Het NPDHV volgt dit proces vanuit de praktijk op de voet. Zij is eigenaar en beheerder van Het Nationaal Park De Hoge Veluwe dat een grote verscheidenheid van beschermde plantensoorten, diersoorten en habitats bevat. De natuurwetgeving is dus rechtstreeks op haar van toepassing. Vanuit deze positie is het NPDHV goed in staat de huidige en te verwachten knelpunten van de Nederlandse natuurwetgeving te signaleren, mede getiteld op het Europese natuurbeleid. De analyse van het NPDHV is neergelegd in dit memorandum.

Structuur

Dit memorandum is beperkt tot twee onderwerpen, te weten: Natura 2000 en het wetsvoorstel voor een nieuwe natuurwet in Nederland. Hoewel de Nederlandse uitwerking van Natura 2000 onderdeel is van het wetsvoorstel, is Natura 2000 vanwege het grote belang ervan voor het NPDHV hierna afzonderlijk besproken.

De opzet van dit memorandum is als volgt. Allereerst wordt een introductie gegeven van het NPDHV, waarna zij haar visie verwoordt over het actieve beheer van de beschermde natuur op haar grondgebied (*paragraaf 2*). Vervolgens wordt heel summier aangegeven wat het beleid van de Europese Unie ("EU") voor beschermde natuur is (*paragraaf 3*). Dan komt aan bod hoe het NPDHV denkt over Natura 2000 en over het wetsvoorstel voor een nieuwe natuurwet in Nederland (*paragraaf 4 en 5*). Afgesloten wordt met een conclusie (*paragraaf 6*). De tekst van dit memorandum is bijgewerkt tot 9 juni 2015.

Het NPDHV hoopt hierdoor inzicht te geven in de knelpunten van de Nederlandse wetgeving in de praktijk. Daarnaast hoopt zij hiermee een bijdrage te leveren aan de vorming van beleid en regelgeving voor de natuur.

2 VISIE VAN HET NPDHV¹

2.1 Introductie

Het Nationale Park De Hoge Veluwe is het grootste aaneengesloten actief beheerde natuurgebied in Nederland. Het is ca. 5.400 ha groot en ontsluit een unieke combinatie van natuur, architectuur en kunst. Natuur, aangezien het uitgestrekte natuurgebied, afgewisseld door bos, heide en stuifzand, een groot aantal bijzondere biotopen en zeldzame plant- en diersoorten bevat dat wordt beschermd door Europese regelgeving. Een goed voorbeeld van de bijzondere architectuur is te vinden in Jachthuis Sint Hubertus, een zogenaamd 'Gesamtkunstwerk' (synthese van de kunst), dat aan de rand van het Park is gelegen. Het Jachthuis is Rijksmonument en één van de hoogtepunten in het werk van de befaamde Nederlandse architect H.P. Berlage (1856-1934).² Kunstliefhebbers kunnen volop genieten in het Kröller-Müller Museum, een Rijksmuseum, dat naar de oprichters van het Nationale Park De Hoge Veluwe is vernoemd. Het museum bevindt zich midden in het Park en huisvest een internationaal vermaarde Van Gogh-collectie. Niet voor niets is Het Nationale Park De Hoge Veluwe door voormalig Minister-President prof. dr. J.P. Balkenende eens 'de groene schatkamer van Nederland' genoemd.³ In beleidsstukken van de Provincie Gelderland wordt het Nationale Park De Hoge Veluwe als het 'Hart van de Veluwe' gedeut. Niet alleen vanwege de ecologische waarden en de centrale ligging in de Veluwe, maar ook vanwege haar aantrekkingskracht en economische spin-off.

Het Park is geheel in particulier bezit. De eigenaar en beheerder is het NPDHV dat in 1935 is opgericht om het gedachtegoed en de nalatenschap van haar 'founding fathers', het echtpaar Kröller-Müller, te behouden. Dat doet zij nu al 80 jaar, en met succes!

2.2 Missie

Het NPDHV wil op vele gebieden een (internationale) voortrekkersrol vervullen. Daarbij richt zij zich - naast haar voorbeeldfunctie in de uitoefening van actief natuurbeheer - ook op vraagstukken over duurzaamheid, veiligheid en de balans tussen ecologie en economie. De missie van het NPDHV is driedig:

¹ Grote delen van de tekst in deze paragraaf zijn nagenoeg letterlijk overgenomen uit het beleidsplan van Stichting Het Nationale Park De Hoge Veluwe: "Totaalplan 2010 - 2020, Investeren in ruimtelijke ontwikkeling en kwaliteit, Ruimtelijke ontwikkelingen in beeld", vastgesteld op 11 december 2009.

² H.P. Berlage heeft zich bij het ontwerp van Jachthuis Sint Hubertus mede laten inspireren door Engelse, Amerikaanse en Duitse architecten.

³ J.P. Balkenende, minister-president, in 'woord vooraf' in: "het Hoge Veluwe boek", 2010 WBOOKS, Zwolle, tweede druk 2012, p. 7.

1. Het duurzaam beheren en openstellen van het Park en het aanbieden en organiseren van een brede diversiteit aan eigentijdse activiteiten en faciliteiten.
2. Vanuit haar gedrevenheid zoveel mogelijk Parkbezoekers inspireren en onbekommerd laten genieten van de eenvoud en authenticiteit van de natuur en het landschap, de kunst en architectuur en de historische verhalen van het Park.
3. Duurzaam investeren in het behouden, versterken en vernieuwen van: i) natuur en landschap, ii) cultuurhistorie, kunst en architectuur, en iii) bezoekers.

Hierbij dient het NPDHV te opereren binnen het kader van de Nederlandse natuurwetgeving die de Europese regelgeving implementeert. Deze Nederlandse wetgeving gaat veranderen. De regering heeft een wetsvoorstel voor een nieuwe Wet natuurbescherming bij het parlement ingediend. Het is de bedoeling dat dit wetsvoorstel de bestaande natuurwetgeving in Nederland vervangt. Dit komt verderop in dit memorandum aan bod.

2.3 Visie

Het NPDHV stelt zich ten doel om het beste uit de Veluwe landschappen in stand te houden. Sinds haar oprichting voert het NPDHV daarvoor consistent en actief natuurbeheer uit. Consistent in de zin dat de uitgangspunten van het natuurbeheer sinds 1935 niet veel zijn veranderd. Actief doordat het NPDHV voortdurend ingrijpt in de natuur zoals door het kappen van bomen, door de jacht, door plaggen en maaien, etc.

Actief beheer

Het is de ervaring van het NPDHV dat het noodzakelijk is de voor de Veluwe landschappen kenmerkende vegetaties actief te beheren. Meer specifiek richt het beheer zich met name op de instandhouding van de verscheidenheid van landschapstypen. Dit is een complex van halfnatuurlijke landschappen: van zandverstuivingen, droge en natte heide en bossen als ook gronden voor extensieve landbouw. Het actieve beheer heeft geresulteerd in een hoge biodiversiteit. Acht van de tien beschermde vogelsoorten waarvoor de Veluwe als Natura 2000-gebied is aangewezen komen in het Nationale Park voor. Vijfendertig procent van het Park kwalificeert zich als beschermde habitat. En nog eens vijfentwintig procent van het Park heeft potentie om de uitbreidingsdoelen voor beschermde habitats te halen. Op het Nationale Park komen verder tal van rode lijstsoorten voor, zoals kleine schorseneer, beenbreek, nachtzwaluw, boomvalk, heidekikker, adder, zandhagedis, bosparelmoervlinder en de bruine vuurvlieder.

Rode lijstsoorten zijn dier- en plantensoorten die worden bedreigd, maar niet altijd wettelijk zijn beschermd. Voor een aantal aan de Veluwe landschapstypen gebonden soorten is het Park één van de laatste vindplaatsen in Nederland en soms zelfs in Europa, bijvoorbeeld de grote wrattenbijter, de grote parelmoervlinder en de klokjesgentiaan. De instandhouding van al deze kwetsbare en zeldzame soorten vereist specifiek beheer. Hiervoor voert het NPDHV regelmatig natuurherstelprojecten uit.

Natura 2000

Conform de Natura 2000-doelstellingen zet het NPDHV in op het vergroten en kwalitatief verbeteren van de arealen zandverstuivingen, stuifzandheiden met struikhei, droge heiden, vochtige heiden en heischrale graslanden. Om te voorkomen dat de open landschapstypen dichtgroeien en vergrassen door natuurlijke successie en door hoge stikstofdepositie moet ingegrepen worden. Dit vertaalt zich in het nemen van beheermaatregelen en het opstellen en uitvoeren van herstelprojecten. Projecten richten zich bijvoorbeeld op het weer open maken van het stuifzandlandschap door solitaire vliegdennen te verwijderen. Of bijvoorbeeld op herstel van de stuifzandvegetatie door de bovenlaag te verwijderen of het verwijderen van invasieve soorten, zoals tankmos, om kwetsbare soorten ruimte te geven. In een enkel geval wordt nieuw stuifzand gecreëerd. Om vergrassing en verbossing van de heide tegen te gaan is het nodig jaarlijks ca. 15 ha heide te plaggen. Daarnaast worden andere beheermaatregelen toegepast zoals maaien of branden van heideterreinen. In samenwerking met onderzoeksinstituten en universiteiten werkt het Park ook aan natuurherstelprojecten binnen het heidelandschap. Voorbeelden zijn experimenten met tijdelijke boekweitteelt of uitstrooien van heidemaaisel. Een ander voorbeeld is het systeemherstelproject. Dit project houdt in dat de biodiversiteit wordt behouden door herstel van de bodemmineralogie door middel van steenmeel.

Hoge biodiversiteit

Het in stand houden van de verscheidenheid aan landschapstypen met de daarbij behorende kenmerkende vegetaties staat garant voor een hoge biodiversiteit. Door steeds opnieuw ingrijpen worden open landschappen open gehouden en blijft de grote variatie aan landschapstypen en kenmerkende vegetaties bestaan. De grootste ecologische rijkdommen aan plant- en diersoorten van het Park bevinden zich in de open terreinen. Daarom wil het Park bij het bosbeheer de overgangen van open terreinen naar bos geleidelijker maken. Ruimtelijk zet het NPDHV in op instandhouding en zelfs het verder vergroten en, waar nodig en mogelijk, onderling verbinden van de open landschapstypen. Voor de uitwisseling van plant- en diersoorten is het verbinden van open terreinen van groot belang. De toepasselijke Natura 2000-doelstelling is het areaal open terrein

nen minimaal te behouden en zo mogelijk te vergroten en open terreinen onderling te verbinden. Het Park is daardoor een belangrijk brongebied voor de uitwisseling van soorten over de Veluwe. Hiermee levert het Park een bijzondere bijdrage aan de uitwerking van de Natura 2000-doelen op het vlak van biodiversiteit. Een ingreep die zichzelf niet terugbetaalt en waarvoor het Park afhankelijk is van externe financiering. Het behoud en de verdere ontwikkeling van de biodiversiteit vereist voortzetting van dit actieve beheer.

Balans ecologie - economie

Het NPDHV onderscheidt zich bij dit alles van andere nationale parken door de sterke samenhang van het Park en de balans tussen ecologie en economie. Hiervoor hanteert het NPDHV een saldobenadering. Dit houdt in dat op Parkniveau per saldo niet wordt ingeleverd op de kwaliteiten van het Park. Ruimtelijke ontwikkelingen in het Park vinden plaats op basis van zonering. Door de verschillende ontwikkelingen in samenhang te beoordelen kan de balans tussen ecologie en economie worden bewaakt. De saldobenadering maakt een evenwichtige verbetering van de ecologische waarden en het economische belang mogelijk. De ontwikkelde zonering staat borg voor enerzijds een optimale Parkbeleving door de bezoekers en anderzijds bescherming van de kwetsbare flora en fauna. Te veel druk, zeker op kwetsbare plekken, gaat ten koste van bijzondere natuur- en cultuurhistorische waarden. De zonering van het Park is om die reden gebaseerd op de belangrijkste natuurwaarden en komt niet zozeer voort uit bureaustudies maar uit de veldervaringen van de medewerkers van het NPDHV. De meest kwetsbare rijkdom zit, als gezegd, in de open terreintypen. De zonering krijgt vorm door de aantrekkingskracht van de drukste gebieden te vergroten en de rustige gebieden natuurlijker te maken.

3 WAT VINDT DE EU?

De Europese Commissie noemt Natura 2000 op haar website de hoeksteen van het Europese natuur- en biodiversiteitsbeleid.⁴ Het is de bedoeling dat Europa's meest waardevolle en bedreigde diersoorten en habitats hierdoor voor lange tijd worden bewaard. De Europese Commissie benadrukt dat het beheer van Natura 2000-gebieden op privaat grondgebied duurzaam behoort te zijn, zowel economisch als ecologisch gezien. Het Europees Parlement heeft in haar Resolutie over de Europese biodiversiteitsstrategie tot 2020 vastgesteld dat de biodiversiteitsdoelen van de EU in 2010 jammer genoeg niet zijn behaald en eraan herinnerd dat de jaren 2010-2020 door de Verenigde Naties zijn uitgeroepen als het decennium

⁴ Zie: http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/index_en.htm. Laatst geraadpleegd op 4 mei 2015.

van biodiversiteit.⁵ Biodiversiteit is door de Europese Commissie erkend als essentieel voor menselijk leven en welzijn. Het is één van haar streefdoelen de achteruitgang in de status van alle onder de natuurwetgeving van de EU vallende soorten en habitats tot stilstand te brengen. De natuur dient in stand te worden gehouden en te worden hersteld.⁶ Het NPDHV vindt hierin steun voor de actieve manier waarop zij haar grondgebied beheert. Te meer omdat deze actieve vorm van beheer de biodiversiteit in stand houdt. De ecologische resultaten op het NPDHV zijn niet direct het resultaat van (meer) beschermende regelgeving, maar door het consistente en actieve natuurbeheer gebaseerd op een evenwicht tussen ecologie en economie (zie hiervoor paragraaf 2).

4 NATURA 2000

4.1 Inleiding

Natura 2000 is het Europees ecologisch netwerk voor herstel of handhaving van de natuurlijke habitats en soorten van communautair belang. Het Nationale Park De Hoge Veluwe is onderdeel van dit netwerk. In maart 2000 is het gebied 'de Veluwe', waartoe het Park behoort, door de Staatssecretaris van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (thans: Economische Zaken) aangewezen als speciale beschermingszone in de zin van de Vogelrichtlijn.⁷ Vervolgens heeft Nederland 'de Veluwe' in mei 2003 bij de Europese Commissie aangemeld als speciale beschermingszone in de zin van de Habitatrichtlijn. Daarop is de Veluwe door de Europese Commissie op de lijst geplaatst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio.⁸ In 2014 heeft de Staatssecretaris van Economische Zaken de Veluwe definitief als Natura 2000-gebied aangewezen.⁹

Hierna wordt allereerst het Nederlandse natuurbeleid beknopt weergegeven. Daarna wordt aangegeven welke knelpunten het NPDHV bij dit beleid ervaart en welke oplossing het NPDHV daarvoor ziet.

4.2 Vigerend(e) beleid en regelgeving

4.2.1 Rijk

De Nederlandse regering heeft in april 2014 het natuurbeleid voor de ko

⁵ European Parliament resolution of 20 April 2012 on our life insurance, our natural capital: an EU biodiversity strategy to 2020 (2011/2307 (INI)).

⁶ Mededeling van de Europese Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, "Onze levensverzekering, ons natuurlijk kapitaal: een EU-biodiversiteitsstrategie voor 2020", Brussel 3 mei 2011, COM(2011) 244 definitief.

⁷ *Staatscourant* 31 maart 2000, nr. 65.

⁸ Besluit 2004/813/EC van de Europese Commissie van 7 december 2004.

⁹ *Staatscourant* 2014, nr. 17732, 26 juni 2014.

mende tien jaar in Nederland neergelegd in de Rijksnatuurvisie 2014 'Natuurlijk verder' ("**Rijksnatuurvisie**"). De Rijksnatuurvisie omvat niet het gehele Nederlandse natuurbeleid. De visie betreft met name het beleid voor terreinen waarvoor het Rijk verantwoordelijk is.

Het Rijk heeft de verantwoordelijkheid voor het natuurbeleid grotendeels gedelegeerd aan de Provincies. Dat is vastgelegd in het Natuurpact van 18 september 2013 dat de Staatssecretaris van Economische Zaken met de Provincies is overeengekomen.¹⁰ Het Natuurpact bevat de ambities voor de ontwikkeling en het beheer van de natuur in Nederland voor de periode tot en met 2027. Deze ambities zijn op hoofdlijnen geformuleerd. De invulling en concretisering van het natuurbeleid wordt aan de Provincies overgelaten. De Provincies stellen dus zelf het natuurbeleid op dat voor hun Provincie geldt.

De Rijksnatuurvisie vertolkt de hoofdlijnen van het Rijksbeleid dat in samenspraak met de Provincies en gemeenten vorm zal krijgen. De gemaakte afspraken tussen het Rijk en de Provincies zijn niet vrijblijvend. Elke drie jaar vindt een evaluatie plaats en worden de ambities en afspraken zo nodig bijgesteld. Het Rijk blijft verantwoording schuldig aan de Europese Commissie voor het nakomen van de Europese verplichtingen.

De regering verwacht in de Rijksnatuurvisie veel van lokale gemeenschappen. Volgens de regering komt de maatschappelijke waardering van de natuur optimaal tot haar recht door het belang van de bevolking bij de natuur te erkennen, en door te vertrouwen op hun oordeelsvermogen en probleemoplossende capaciteit (blz. 18 Rijksnatuurvisie). Volgens de Rijksnatuurvisie is één van de consequenties van het nieuwe beleid dat natuur tot stand wordt gebracht die tegen een stootje kan (blz. 23 Rijksnatuurvisie). De regering streeft naar een robuuste natuur die goed gedijt onder menselijke invloed en zich kan ontwikkelen en zich dus kan aanpassen aan veranderende omstandigheden (blz. 47 Rijksnatuurvisie). Verder meent de regering dat recreatie en toerisme een uitgelezen mogelijkheid bieden voor een positieve wederzijdse beïnvloeding tussen natuur en economie (blz. 32 Rijksnatuurvisie). Ook is de Rijksnatuurvisie gericht op het laten ontstaan van een dynamische natuur die minder afhankelijk is van voortdurend menselijk onderhoud (blz. 51 Rijksnatuurvisie).

4.2.2 Programmatiese Aanpak Stikstof (PAS)

117 van de 160 Natura 2000-gebieden in Nederland hebben te lijden van een overschot aan stikstof (ammoniak en stikstofoxiden). Dit overschot aan stikstof vormt in Nederland een belangrijke belemmering voor het

¹⁰ Volledig: 'Natuurpact ontwikkeling en beheer van natuur in Nederland'.

behalen van de Natura 2000-doelen. Daardoor werd het steeds moeilijker om vergunning te verlenen voor nieuwe economische activiteiten in en om Natura 2000-gebieden.

Om dit probleem op te lossen heeft de Nederlandse regering een programma ontwikkeld dat de stikstofdepositie omlaag moet brengen en tegelijkertijd nieuwe ontwikkelingen mogelijk moet maken. Dit programma is de Programmatische Aanpak Stikstof ("PAS"). Het streven is dat de PAS op 1 juli 2015 in werking treedt.

De PAS is een totaalpakket dat bestaat uit een combinatie van de volgende maatregelen:

1. Maatregelen aan de bron die stikstofdepositie doen dalen.
2. Herstelmaatregelen aan de natuur die gevoelig is voor stikstof.
3. Maatregelen die ontwikkelingsruimte creëren voor economische activiteiten.

Hierdoor zoekt de regering naar een balans tussen ecologie en economie: de stikstofdepositie daalt, de natuur herstelt, en een deel van de geboekte 'winst' geeft ruimte aan meer stikstofemissie door bedrijven of aan nieuwe projecten. Per saldo zal de stikstofdepositie in Nederland door de PAS naar verwachting afnemen. De milieugevolgen van de PAS zijn getoetst door de Commissie voor de milieueffectrapportage (commissie m.e.r.). In haar voorlopig toetsingsadvies van 26 maart 2015 heeft de commissie m.e.r. echter geoordeeld dat de PAS te onzeker of te optimistisch is over het positieve effect van de herstelmaatregelen. De regering verwerkt het advies van de commissie m.e.r. in de definitieve versie van de PAS.

De juridische borging van de PAS vindt plaats door middel van de Natuurbeschermingswet 1998 ("Nbw"). Volgens de Nbw wordt de PAS ten minste eenmaal in de zes jaar vastgesteld en geldt de PAS voor een tijdvak van zes jaar. Als een nieuwe activiteit in de ontwikkelingsruimte past, en slechts gevolgen heeft voor de natuur door stikstofdepositie, is voor die activiteit geen vergunning nodig op grond van de Nbw. Het bevoegd gezag zorgt ervoor dat bronmaatregelen en herstelmaatregelen worden getroffen. Dat kan het bevoegd gezag doen door aan de veroorzaker van stikstofdepositie verplicht te stellen binnen een bepaalde termijn:

- de nodige preventieve maatregelen of herstelmaatregelen te treffen met inachtneming van de instructies van het bevoegd gezag;
- de handeling die stikstofdepositie veroorzaakt te staken of te beperken;
- informatie over deze handeling te verstrekken.

Aldus wordt de PAS door de overheid gemonitord om de gestelde doelen te bereiken.

4.2.3 Provincie

Aan de Provincies is (uitzonderingen daargelaten) de taak toebedeeld om de Nederlandse implementatie van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn te handhaven. De bescherming van diersoorten en habitats conform de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn is thans geïmplementeerd in de Flora- en faunawet ("Ffw") (soortenbescherming) en in de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw) (gebiedsbescherming). Het bevoegd gezag in dezen zijn Gedeputeerde Staten van de Provincie.

Op grond van de Ffw kunnen Gedeputeerde Staten bepalen dat de stand van beschermde diersoorten kan worden beperkt (artikel 67 Ffw). Ook kunnen Gedeputeerde Staten ontheffing verlenen voor het doden of verstoren e.d. van beschermde diersoorten (artikel 68 Ffw). Onder deze beschermde diersoorten kunnen diersoorten worden begrepen die krachtens de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn beschermd.

Gedeputeerde Staten zijn verplicht na overleg met de eigenaars, gebruikers en andere belanghebbenden een beheerplan vast te stellen voor Natura 2000-gebieden. In dat beheerplan wordt vanuit de instandhoudingsdoelen beschreven welke instandhoudingsmaatregelen voor het beschermde gebied worden getroffen (artikel 19a Nbw). Het zijn ook Gedeputeerde Staten die een vergunning kunnen verlenen voor projecten of andere handelingen die de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in een Natura 2000-gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen (artikel 19d Nbw). Deze bevoegdheden komen niet toe aan Gedeputeerde Staten maar aan de Minister indien het gaat om gebieden die (deels) onder de verantwoordelijkheid van het Rijk vallen.

De verantwoordelijke overheid voor het grondgebied van het NPDHV is de Provincie Gelderland. Het beheerplan voor de Veluwe bevindt zich in de afrondende fase en zal naar verwachting medio 2015 ter inzage worden gelegd. Bij het opstellen van dit beheerplan is het NPDHV betrokken.

4.3 Knelpunten

Het voornaamste knelpunt dat het NPDHV in Nederland ervaart is het gebrek aan ruimte voor de praktijk op basis van de eigen verantwoordelijkheid van een eigenaar / beheerder voor zijn grondgebied. Dit wordt

hierna geïllustreerd aan de hand van de Rijksnatuurvisie, de PAS en de rol van de Nederlandse overheid. Vervolgens doet het NPDHV een voorstel hoe deze knelpunten aan te pakken.

4.3.1 Rijksnatuurvisie

In de Rijksnatuurvisie komt de ruimte voor de praktijk naar de mening van het NPDHV niet uit de verf. Natuurbeheer is in essentie een praktisch vak en een voortdurende uitdaging voor de beheerder door de wisselende omstandigheden die eigen zijn aan de natuur. Het NPDHV is in beginsel niet tegen de door de regering nagestreefde betrokkenheid van mensen en lokale gemeenschappen bij de natuur, mits primair ruimte wordt geboden aan oplossingen voor gesignaleerde problemen door de vakmensen uit het veld. Dit wordt in de Rijksnatuurvisie niet benoemd. Het Nederlandse beleid is meer gericht op inspraak dan op ervaring. Dat is een probleem, omdat mensen vaak een mening hebben zonder zich in de problematiek te verdiepen. In Nederland is de hoofdgedachte steeds vaker dat de natuur van iedereen is. Het overdenken van de consequenties hiervan, en dat natuur privaat bezit kan zijn, geniet weinig aandacht. Het NPDHV bemerkt dat hierdoor aan de praktijk wordt voorbijgegaan. Er wordt zeer weinig rekening gehouden met de vakinhoudelijke eisen die gemoeid zijn met het beheren van de natuur. De verantwoordelijkheid voor het beheer moet daarom liggen bij de eigenaar / beheerder van een gebied, die dagelijks met de natuur te maken heeft, en niet bij derden of de overheid.

Het NPDHV kan zich vinden in de idee van een robuuste natuur die tegen een stootje kan. Bij een gebiedsgerichte aanpak zou habitatbanking een goed middel zijn. Bij habitatbanking wordt niet meer gestuurd op bescherming van de vierkante meter, maar op het natuurgebied als geheel. Per saldo dient de natuur in stand te worden gehouden en waar mogelijk te worden verbeterd. De manier waarop dit gebeurt wordt vrijgelaten. Habitatbanking staat voor een integrale aanpak van een natuurgebied, die ruimte biedt aan duurzaam natuurbeheer en aan de juiste balans tussen ecologie en economie. Het biedt flexibiliteit aan de ondernemer en de beheerder, betreft de natuur bij de planvorming en houdt haar weloverwogen in stand.

Dat recreatie en natuur kunnen samengaan bewijst het NPDHV sinds 1935. Zij mist in de Natuurvisie echter dat rekening wordt gehouden met de draagkracht van natuurterreinen. Met name de kleinere particuliere landgoederen (<500 ha) dreigen te worden overlopen en daar moet een oplossing voor worden bedacht. Ook meent het NPDHV dat er aandacht moet zijn voor de keerzijde van recreatie en toerisme, namelijk de mogelijk negatieve beïnvloeding van de natuur door bijvoorbeeld verstoring en

verontrusting van beschermde diersoorten en habitats. Dit probleem is niet als zodanig in de Rijksnatuurvisie benoemd. Bovendien genieten recreanten wel van de natuur, maar dragen zij niet de beheerslasten. Verder verliest de Rijksnatuurvisie uit het oog dat de eigenaar / beheerder van een natuurgebied 'baas in eigen huis' is. Dat kan betekenen dat wandelen alleen met toestemming van de eigenaar / beheerder geoorloofd is op opengestelde wegen en paden. Natuur en recreatie kunnen alleen samen gaan als dit alles goed in ogenschouw wordt genomen. Het Nationale Park De Hoge Veluwe heeft hier met ca. 500.000 bezoekers per jaar bij uitstek ervaring mee.

Het NPDHV plaatst grote vraagtekens bij de Rijksnatuurvisie waar beoogd wordt een dynamische natuur te laten ontstaan die minder afhankelijk is van voortdurend menselijk onderhoud. Recent onderzoek toont aan dat door niet gecontroleerde te hoge begrazingsdruk rode lijst soorten verdwijnen. Het NPDHV is een sterke pleitbezorger voor actief natuurbeheer. De natuur is van oudsher afhankelijk van mensenhanden. Veel beschermde dier- en plantensoorten kunnen niet zonder actief menselijk ingrijpen, zeker niet in het dichtbevolkte Nederland. De natuur zomaar op haar beloop laten vindt het NPDHV zeker geen goed idee.

4.3.2 De PAS

Het NPDHV vindt de PAS een te vergaande vorm van overheidsregulering van privaat grondbezit. Het vaststellen van verplichte herstelmaatregelen door de overheid geeft onvoldoende rekenschap van het feit dat grondeigenaren / -beheerders primair verantwoordelijk zijn voor hun terreinen. Verplichte herstelmaatregelen beperken de vrijheid van handelen.

Daarnaast vindt het NPDHV het zorgwekkend dat herstelmaatregelen afwijken van haar praktijkervaring. De herstelmaatregelen vormen een statische lijst van uit te voeren maatregelen. Maar het NPDHV neemt, op basis van jarenlange kennis en ervaring, maatregelen door goed op te letten wat er in de natuur gebeurt. Daarbij laat het NPDHV zich niet leiden door beslissingen van politici. Als het NPDHV hierin op basis van de PAS wordt belemmerd, heeft dat ongetwijfeld negatieve effecten voor de biodiversiteit op de Veluwe.

Verder kan het NPDHV zich niet vinden in het feit dat een grondeigenaar niet zelf kan meebepalen waaraan de door hem gecreëerde ontwikkelingsruimte ten goede komt. De grondeigenaar krijgt zagezegd weinig terug voor zijn investering. Het NPDHV is bereid ontwikkelingsruimte te creëren voor andere ondernemers, mits zij daarvoor in de plaats ook aanspraak kan maken op de door haar gecreëerde mogelijkheden. De PAS is

daarop echter niet gericht.

4.3.3 Rol van de overheid

Het NPDHV ervaart dat het beheer in Nederland nagenoeg geheel onderworpen is aan de beslissingsmacht van de overheid. Hierin ziet het NPDHV een aantal risico's dat zich als volgt laat samenvatten:

1. Natuurbeheer wordt gereduceerd tot een politiek proces.
2. Natuurbeheer wordt gereduceerd tot een juridisch proces.
3. Natuurbeheer wordt gereduceerd tot een theoretisch proces.

Politisering

Met de reductie van het natuurbeheer tot een politiek proces duidt het NPDHV op de politisering van het natuurbeleid. Daarmee bedoelt het NPDHV dat natuurbeheer in sterke mate de uitkomst wordt van de partijpolitieke meerderheid op een bepaald moment. De zittende regeringspartijen wensen hun - veelal korte termijn - politiek onverminderd uit te voeren ten gunste van hun kiezers. Actieve overheidsmaatregelen zijn vaak de uitkomst van een compromis van de meerderheid binnen de overheid op dat moment. Een dergelijk uitkomst, neergelegd in een overheidsmaatregel, is niet per definitie goed voor de natuur. En is zeker niet robuust. De politisering van het Nederlandse natuurbeleid is reeds in 2011 geconstateerd door het Planbureau voor de Leefomgeving.¹¹ Een voorbeeld van de geconstateerde politisering is het wetsvoorstel voor de nieuwe natuurwet. In het voorgaande kabinet Rutte I (CDA/VVD) zag het wetsvoorstel er anders uit dan in het huidige kabinet Rutte II (VVD/PvdA).

Het NPDHV ziet politisering van natuurbeheer als een risico. Politici hebben in de regel geen kennis van en ervaring met natuurbeheer en wegen hun mening vaak af ten opzichte van de hoeveelheid kiezers. Vaak zijn politici evenmin bekend met de lasten die het natuurbeheer voor de eigenaar / beheerder meebrengt. Daarnaast ziet het NPDHV ook een gevaar in de besluiteloosheid die politisering meebrengt. Als de politiek het natuurbeheer naar zich toetrekt, vormt het ontbreken van eenduidige besluitvorming een risico voor het behoud van de biodiversiteit. Natuurbeheer is een langdurig en dat vergt een langetermijnvisie en vakmanschap. Wisselende beheersopvattingen voor de korte termijn doen gemakkelijk afbreuk aan de instandhouding van zeldzame diersoorten, habitats en de biodiversiteit. Bezuinigingen bij de overheid dragen daaraan vaak nog

¹¹ Bert de Wit, Keimpe Wieringa, Maarten Hajer, 'Natuurbeleid als strijdpunt: Veranderende politiek-maatschappelijke context en de Natuurverkenning', in: Landschap 4, 2011, p. 163-173. Het Planbureau voor de Leefomgeving is "het nationale instituut voor strategische beleidsanalyses op het gebied van milieu, natuur en ruimte", zie: <http://www.pbl.nl/overpbl>.

eens bij.

Ter illustratie noemt het NPDHV het Otterlose Bos dat direct naast Het Nationale Park De Hoge Veluwe is gelegen. Het Otterlose Bos behoort tot het Natura 2000-gebied 'de Veluwe' en is eigendom van het NPDHV. In het Otterlose Bos zijn in de loop der tijd veel paden ontstaan en wordt druk gerecreëerd door wandelaars en fietsers. Uit deskundigenonderzoek dat het NPDHV heeft laten verrichten is gebleken dat beschermde diersoorten hierdoor worden verstoord, en dat een beschermd habitat onvoldoende in stand kan worden gehouden omdat herten niet in het gebied komen voor de noodzakelijke begrazing. Om daarin verandering te brengen wenst het NPDHV het Otterlose Bos op te nemen in Het Nationale Park De Hoge Veluwe, zodat het bos conform het beleid van het NPDHV kan worden beheerd (onder andere reguleren bezoekersstromen, zonering, begrazing, actief beheer). Maar dat kan alleen als het Otterlose Bos niet meer openbaar toegankelijk is. De lokale overheid kan hieraan toestemming verlenen door een gebied aan het openbaar verkeer te onttrekken. In dit geval is toestemming geweigerd. Bij die beslissing zijn de belangen van de natuur nagenoeg niet meegewogen. De lokale overheid ziet het Otterlose Bos als een belangrijk uitloopgebied voor de plaatselijke bevolking. Hierin werd zij gesteund door een handtekeningenactie die werd georganiseerd door een lokale belangenvereniging. Deze actie leverde meer dan 1.500 handtekeningen op.

De kleinschaligheid van Nederland leent zich gemakkelijk voor het primaat van de politiek. Het NPDHV bemerkt hierin echter verlies aan realiteitszin. Politici zouden zich niet tot in detail met natuurbeheer moeten bemoeien. Dat is niet hun vakgebied. Het primaat van het natuurbeheer behoort bij de grondeigenaar / beheerder te liggen.

Juridisering

Met een reductie van het natuurbeheer tot een juridisch proces wijst het NPDHV op het gevaar dat natuurbeheer steeds meer afhankelijk wordt van juridische instrumenten. Het wetsvoorstel voor een nieuwe natuurwet in Nederland is daarvan een voorbeeld. De ruimte voor de praktijk is in het wetsvoorstel (het vergunning-/ontheffingsstelsel daargelaten) beperkt tot de kaders van een gedragscode en/of een programmatische aanpak. De programmatische aanpak biedt ruimte aan ontwikkelingen die een negatief effect op de natuur hebben, mits de draagkracht van de natuur door andere maatregelen - die daar tegenover staan - wordt verbeterd. Deze aanpak is vertaald in zeer gedetailleerde en moeilijk begrijpbare technische regelgeving. Een gedragscode staat een beheerder toe bepaalde activiteiten zonder vergunning uit te voeren. De overheid moet echter wel

goedkeuring aan de gedragscode verlenen en de gedragscode kan door de overheid worden ingetrokken. Achter de gedragscodes en de programmatische aanpak gaat overheidsbeleid schuil, waaraan deze instrumenten uitvoering geven. Reeds in 2012 werd door mevrouw Y. Feddes, Rijksadviseur voor het Landschap van 2008 tot 2012, in haar bijdrage over de koers voor het nieuwe natuurbeleid geconstateerd dat "*de doorgeslagen regelgeving*" en "*de boekhoudkundige controle op natuurdoeltypen*" de schaduwzijde zijn van het natuurbeleid in Nederland.¹² De nieuwe Wet natuurbescherming lijkt hierin geen verandering te brengen.

Het NPDHV is daarentegen van mening dat regels de praktijk behoren te ondersteunen en niet het natuurbeheer dienen te sturen. De natuur verandert voortdurend en laat zich niet vangen in vooraf bepaalde schema's. Ook niet in een gedragscode. In de basis gaat dit systeem niet uit van vertrouwen in de eigenaar / beheerder en wordt daardoor controle uitgeoefend op het natuurbeheer. Het NPDHV bepleit dan ook ruimte voor de praktijk en vakmanschap. De eigenaar / beheerder heeft de veldkennis en kunde in huis, gestoeld op ervaring. In het natuurbeleid en de natuurwetgeving bespeurt het NPDHV zeer weinig ruimte voor de eigen verantwoordelijkheid van de grondeigenaar en beheerder. Voldoende gekwalificeerde partijen, zoals het NPDHV, zijn uitstekend in staat de natuur op hun grondgebied op eigen wijze - dus zonder externe bemoeienis - te beheren.

Juridisering is een bekend probleem in Nederland. Reeds in haar jaarverslag over 2012 benadrukte de Afdeling advisering van de Raad van State ("**Afdeling**")¹³ dat zij in haar advisering aan het Rijk steevast refereert aan de grondregel van wetgevingsbeleid, namelijk dat slechts tot (nieuwe) regelgeving wordt overgegaan, indien de noodzaak daarvan is komen vast te staan en minder ingrijpende alternatieven zijn verkend. De Afdeling merkt op dat zij in 2012 in een aantal gevallen heeft gewezen op wetsvoorstellen die tot in detail het handelen van burgers, bedrijven en overheden normeren en voorbijgaan aan de eigen verantwoordelijkheid van de burger en waarvan de effectiviteit en doelmatigheid kunnen worden betwijfeld.¹⁴ In deze tendens ziet het NPDHV weinig verandering.

Verwetenschappelijking

Met de reductie van het natuurbeheer tot een theoretisch proces doelt het NPDHV op de verwetenschappelijking van het natuurbeheer. Verweten

¹² Ytje Feddes, 'Koers voor het nieuwe natuurbeleid', in: Voorbij de EHS, Koers voor het nieuwe natuurbeleid, verslag van debat & ontwerpatelier tijdens de Manifestatie De Groene Golfvlengte van 5 t/m 8 september 2011 op Radio Kootwijk, maart 2012.

¹³ De Afdeling advisering van de Raad van State adviseert de regering en het parlement over wetgeving en bestuur.

¹⁴ Jaarverslag Raad van State 2012, april 2013, p. 46.

schappelijking is wel omschreven als: "*het toenemend gebruik van wetenschappelijke kennis als alternatief voor op traditie en ervaring gebaseerde kennis*".¹⁵ Daardoor is er minder ruimte voor kunde en ervaring uit de praktijk en wordt meer waarde gehecht aan (uitgedachte) wetmatigheden, hypothesen en systemen. Ook ziet het NPDHV dat beschikbare geldstromen de denkrichting bepalen. Hiermee bedoelt het NPDHV dat fundamenteel onderzoek gebaseerd op zelfstandige metingen nogal eens wordt nagelaten omdat daarvoor geen geld beschikbaar is. Regelmatig beperkt de wetenschap zich daardoor tot literatuurstudie. Het Planbureau voor de Leefomgeving signaleerde al in 2011 een verwetenschappelijking van het natuurbeheer ter uitvoering van het natuurbeleid dat ten koste kan gaan van het draagvlak voor bepaalde vormen van natuurbeheer.¹⁶ De stem van de eigenaar / beheerder die middenin de praktijk staat met zijn kunde en ervaring over natuurbeheer verliest aan gehoor en invloed. Bezwaar van het NPDHV is dat wetenschappers niet verantwoordelijk zijn voor de natuur en niet de lasten voelen van het natuurbeheer. Dat komt neer bij de grondeigenaar / -beheerder.

4.3.4 Voorstel NPDHV

Het NPDHV pleit in Nederland reeds enige jaren voor de invoering van een gekwalificeerd regime. Dit houdt in dat een partij die voldoende gekwalificeerd (dat wil zeggen deskundig) is de vrijheid wordt gelaten de natuur op zijn grondgebied naar eigen inzicht te beheren. De eigenaar / beheerder kan op basis van een door hem opgesteld beheerplan worden gecertificeerd en aan bepaalde activiteiten in het beheerplan kan een meldplicht worden gekoppeld. Door middel van certificering en een meldplicht bewaakt het bevoegd gezag de kwaliteit en oefent zij in de marge controle uit. Het gekwalificeerd regime laat de verantwoordelijkheid waar die hoort: bij de eigenaar / beheerder. Aan gekwalificeerde partijen kan het vertrouwen voor een juist beheer van de natuur worden gegeven. De overheid kan dan een strenger regime blijven hanteren voor niet gekwalificeerde natuurbeheerders. Doordat op dit moment hetzelfde stringente regime wordt gehanteerd voor alle natuurbeheerders meent het NPDHV dat professionele organisaties worden benadeeld. De stringente regelgeving is overbodig, en zelfs belastend, voor partijen die in de praktijk bewezen hebben de natuur op vakkundige wijze te beheren.

Met het gekwalificeerde regime wordt ook het knelpunt weggenomen dat de overheid (Gedeputeerde Staten) een beheerplan vaststelt. De ervaring van het NPDHV is dat de overheid geneigd is de belangen van one-issue

¹⁵ Geert Vissers (Onderzoeker Radboud Universiteit Nijmegen) en Ben Dankbaar (Hoogleraar Radboud Universiteit Nijmegen), 'Clusterabsentie in de planten-biotechnologie', ESB 96(4606), 18 maart 2011, p. 182.

¹⁶ Bert de Wit, Keimpe Wieringa, Maarten Hajer, 'Natuurbeleid als strijdpunt: Veranderende politiek-maatschappelijke context en de Natuurverkenning', in: Landschap 4, 2011, p. 166.

partijen zwaar te laten meewegen bij het opstellen van het beheerplan. Het aantal belangengroeperingen is veelal groter dan het aantal eigenaren / beheerders. Met regelmaat constateert het NPDHV dat belangengroeperingen te weinig oog hebben voor de financiële afwegingen en kosten die eigenaren en beheerders moeten maken ter uitvoering van het beheerplan. Een gekwalificeerd regime erkent deze verantwoordelijkheid en geeft het primaat aan de eigenaar / beheerder.

Voordeel van dit regime is voorts dat de eigenaar / beheerder waar nodig direct maatregelen kan treffen. Dat hoeft niet via de overheid te gaan, waardoor kostbare tijd en procedures worden uitgespaard. Een ander voordeel is dat een gekwalificeerd regime helemaal is gericht op het integrale beheer van het grondgebied. Dit leidt op betaalbare wijze tot behoud van de biodiversiteit (zie de visie van het NPDHV, paragraaf 2 van dit memorandum).

Het NPDHV voegt hieraan toe dat de oorzaak van de achteruitgang van veel soorten gelegen is in de gewijzigde agrarische bedrijfsvoering in Nederland. Tijdens werkzaamheden op het grasland worden bodembroeders, hazen en reekalveren nodeloos gedood. Er wordt na zonsondergang gemaaid en mest geïnjecteerd als deze dieren rust nodig hebben. Zij worden verblind door de koplampen en vluchten daardoor niet weg voor de landbouwmachines. De oplossing is het maaien en mest injecteren na zonsondergang te verbieden, wildredders te gebruiken, en verplicht te stellen dat van binnen naar buiten wordt gemaaid zodat dieren kunnen ontsnappen. Een en ander zou in de breedte ingestoken kunnen worden door middel van een gedragscode landbouw welke binnen het bos- en natuurbeheer goed werkt.

4.4 Conclusie

Het standpunt van het NPDHV is dat het actief beheren van een Natura 2000-gebied garant staat voor het bewaren van de biodiversiteit. Dat de biodiversiteit door actief beheer wordt gewaarborgd is haar ervaring op Het Nationale Park De Hoge Veluwe. Voorwaarde voor actief beheer is dat de verantwoordelijkheid voor het grondgebied primair aan de grondeigenaar / beheerder wordt gelaten. Dit bevordert de integrale aanpak van een natuurgebied, waardoor rekening wordt gehouden met de natuur in al haar aspecten.

Naar de mening van het NPDHV neemt het Rijk de primaire verantwoordelijkheid van de grondeigenaar / beheerder niet als uitgangspunt. Ook mist het NPDHV de aandacht bij het Rijk voor actief beheer van een natuurgebied. Meer algemeen vreest het NPDHV de politisering, juridise

ring en verwetenschappelijking van het natuurbeheer ter uitvoering van het natuurbeleid in Nederland. Naar de mening van het NPDHV dient vakmanschap en ervaring bij natuurbeheer voorop te staan.

Het NPDHV pleit voor de invoering van een gekwalificeerd regime. Volgens dit regime stellen voldoende deskundige en gecertificeerde eigenaars zelf een beheerplan voor hun natuurgebied op, waarop de overheid in de marge controle uitoefent. Dit regime pakt de knelpunten in het overheidsbeleid aan en laat tegelijk de primaire verantwoordelijkheid voor het grondgebied aan de eigenaar / beheerder wat het actieve beheer van het natuurgebied bevordert en de biodiversiteit bewaart.

5 WET NATUURBESCHERMING

5.1 Inleiding

Het natuurbeschermingsrecht gaat in Nederland op de schop. Op 10 september 2012 heeft de regering een wetsvoorstel bij het parlement ingediend voor een nieuwe natuurwet: de Wet natuurbescherming.¹⁷ Het wetsvoorstel wijzigt de bestaande natuurbeschermingswetten. Het doel van het wetsvoorstel is een vereenvoudiging van de natuurwetgeving in Nederland.

Met het aantreden van het kabinet Rutte II (VVD/PvdA) in 2012 werd het wetsvoorstel voor een nieuwe Wet natuurbescherming gewijzigd. Deze wijziging vond plaats door middel van een Nota van Wijziging van 19 juni 2014.¹⁸ Daarop is inmiddels op 17 december 2014 een tweede Nota van Wijziging gevolgd.¹⁹ Volgens de eerste berichtgeving zou de Wet natuurbescherming in 2015 in werking treden, maar onduidelijk is of dit tijdstip wordt gehaald.

5.2 Regelgeving

De Nederlandse natuurwetgeving is neergelegd in drie wetten, te weten: de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw), de Flora- en faunawet (Ffw) en de Boswet. Kort gezegd beschermt de Nbw natuurgebieden, beschermt de Ffw dier- en plantensoorten en beschermt de Boswet houtopstanden. In de ruime zin van het woord kan de Natuurschoonwet 1928 ("NSW") ook tot de Nederlandse natuurwetgeving worden gerekend. De NSW verschafft de landgoedeigenaar een fiscale faciliteit voor het behoud van het natuurschoon op zijn landgoed. De NSW is echter vooral een fiscale wet en bevat zelf geen beschermingsregime dat vergelijkbaar is met de Nbw,

¹⁷ TK 2011-2012, 33348, nr. 2.

¹⁸ TK 2013-2014, 33348, nr. 5.

¹⁹ TK 2014-2015, 33348, nr. 10

de Ffw en de Boswet. Om die reden is de NSW door de regering buiten het voorstel voor een nieuwe natuurwet gelaten.²⁰

5.3 Voorstel Wet natuurbescherming

De regering meent dat de Nbw, de Ffw en de Boswet tezamen niet voldoen aan de huidige maatstaven. Dit onderbouwt de regering met vier argumenten, samengevat weergegeven, als volgt:²¹

1. De Nederlandse natuurwetgeving is uitgegroeid tot een complex, gelaagd en ontoegankelijk stelsel van regelgeving. Dit is historisch verklaarbaar, omdat de oorspronkelijk nationale regelgeving moest gaan voldoen aan de nieuwe Europese eisen. De aldus gegroeide complexiteit en gelaagdheid van de natuurwetgeving ziet de regering als een risico voor de juiste doorwerking van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn in Nederland. Om dit te ondervangen wordt de Europese regelgeving als uitgangspunt voor de herziening van de nationale natuurwetgeving genomen. Waar de Europese regelgeving niet toereikend is voorziet het wetsvoorstel in aanvullende nationale beschermingsvoorschriften.²² De nieuwe Wet natuurbescherming neemt als startpunt dat alle natuur beschermingswaardig is, ook als die natuur niet door Europese regels wordt beschermd.²³
2. De landoppervlakte van Nederland is beperkt en wordt intensief gebruikt. Dat vergt een goede afweging tussen wonen, bedrijvigheid, infrastructuur, recreatie en natuur. De huidige natuurwetgeving wordt bij die afweging als een belemmerende factor ervaren. Met de nieuwe natuurwet wil de regering beter aansluiten op de praktijk en ontwikkeling en innovatie waar mogelijk faciliteren.
3. Bestuursbevoegdheden behoren naar de huidige inzichten zo veel mogelijk bij één bestuurslaag te liggen, die overeenkomt met de schaalgrootte van de problematiek en zo dicht mogelijk bij de burgers staat. Door de nieuwe natuurwet wenst de regering bevoegdheden over natuur zoveel mogelijk te decentraliseren naar de provincies.
4. De regering wil de handhaving van de natuurregelgeving versterken. Het wetsvoorstel introduceert daartoe de bestuurlijke boete. Dit houdt in dat het bevoegd gezag de overtreder van de regelgeving als straffende sanctie kan verplichten tot de betaling van een geldsom.

²⁰ TK 2011-2012, 33348, nr. 3, p. 32.

²¹ TK 2011-2012, 33348, nr. 3, p. 11-13.

²² TK 2011-2012, 33348, nr. 3, p. 6.

²³ TK 2011-2012, 33348, nr. 3, p. 13.

Het wetsvoorstel dient bij te dragen aan het weer in een gunstige staat van instandhouding brengen van de vele natuurwaarden die thans in Nederland onder druk staan.²⁴

5.4 Knelpunten

Het NPDHV ondersteunt het uitgangspunt van het wetsvoorstel. Dit uitgangspunt is dat nieuwe wetgeving de natuur effectief dient te beschermen en ruimte dient te bieden aan initiatieven van betrokken burgers en ondernemers. Hierin weerklinkt de balans tussen ecologie en economie die het NPDHV voorstaat.

De kritiek van het NPDHV betreft de manier waarop het wetsvoorstel uitwerking geeft aan dit uitgangspunt. Door het wetsvoorstel verliest het NPDHV terrein van haar eigen verantwoordelijkheid aan de overheid. Het NPDHV meent dat juist deze eigen verantwoordelijkheid garant staat voor de instandhouding van de hoge biodiversiteit op haar grondgebied. Daardoor raakt het wetsvoorstel ook de uitwerking van de biodiversiteitsdoelen die de EU heeft gesteld.

Kort gezegd mist het NPDHV een adviesbevoegdheid voor grondbezitters bij het opstellen van natuurbeleid voor hun gebied. Verder kan het NPDHV zich niet vinden in het voorstel om de wildlijst beperkt te houden tot een vijftal dieren. Verder verzet het NPDHV zich tegen het beperken van de jacht tot beheer en schadebestrijding volgens een faunabeheerplan dat door de overheid moet worden goedgekeurd. Ook keert het NPDHV zich tegen een verplicht lidmaatschap van een wildbeheereenheid. Bovendien is het NPDHV tegen een verruimde bevoegdheid van de overheid tot het opleggen van een toegangsbeperking of zelfs een toegangsverbod en van feitelijke handelingen door de overheid op particulier grondbezit. Dit wordt hierna toegelicht.

Natuurbeleid

In het wetsvoorstel is een aantal belangen genoemd waaraan het nationale natuurbeleid aandacht moet besteden. Hierdoor stelt de regering ook doelen voor de terreinen van particuliere grondbezitters. Zeker voor het NPDHV gaat het dan om een groot grondgebied (5.400 ha). In het wetsvoorstel ontbreekt dat deskundige grondeigenaren / -beheerders zoals het NPDHV om advies wordt gevraagd bij het opstellen van het natuurbeleid. Het NPDHV ziet het ontbreken van een adviesbevoegdheid als een gebrek in het wetsvoorstel. Een adviesbevoegdheid van grondbezitters waarborgt dat kritisch naar de praktische uitvoerbaarheid van beleid

²⁴ TK 2011-2012. 33348, nr. 3, p. 13.

wordt gekeken. Door een adviesbevoegdheid kan de visie van de grondbezitter niet zomaar worden gepasseerd. Van het advies zou slechts gemotiveerd mogen worden afgeweken. Het ontbreken van een adviesbevoegdheid voor grondeigenaren illustreert dat het wetsvoorstel te weinig rekenschap geeft van de eigen verantwoordelijkheid van de grondeigenaar /-beheerder voor zijn gebied.

Toezichthouders

In het wetsvoorstel worden alleen ambtenaren belast met het toezicht op de naleving van de natuurwet. Het NPDHV meent dat natuuropzichters die bij haar in dienst zijn evengoed, zo niet beter, geëquipeerd zijn om toezicht te houden. De ervaring van het NPDHV is dat toezicht door ambtenaren afhankelijk is van beleidsprioriteiten en overheidsmiddelen. De praktijk leert dat toezicht in het buitengebied vaak niet de prioriteit van de overheid heeft. Bovendien staan prioriteiten en financiële middelen onder druk in tijden van bezuinigingen. De bescherming van de natuur is daarmee niet gebaat. Daarom stelt het NPDHV voor toezichtbevoegdheden te verlenen aan natuuropzichters in particuliere dienst. Deze natuuropzichters zijn dag en nacht in het veld aanwezig en kennen het gebied. Dat is een voordeel bovenop de toezichthouders van de overheid. Ook stimuleert deze maatregel de eigen verantwoordelijkheid van de grondeigenaar / -beheerder voor zijn gebied. Tot op heden is dit voorstel van het NPDHV niet meegenomen in de parlementaire beraadslaging over het wetsvoorstel.

Wildlijst

Thans zijn in Nederland zes dieren op de wildlijst vermeld. Op deze dieren mag worden gejaagd. Deze dieren zijn: de haas, de fazant, de patrijs, de wilde eend, het konijn en de houtduif. De jacht op één of meer van deze diersoorten is niet toegestaan, als een diersoort is vermeld op een nationale lijst van met uitroeiing bedreigde of speciaal gevaar lopende soorten (Rode Lijst). Om die reden is de jacht op de patrijs volgens de regering nooit geopend.²⁵ Het wetsvoorstel brengt het aantal dieren waarop mag worden gejaagd terug tot vijf. De patrijs wordt niet meer aangemerkt als wild.

Het NPDHV vraagt zich af waarom de wildlijst niet aansluit bij de Europese regelgeving en waarom de patrijs niet meer op de wildlijst wordt vermeld. Andere Europese landen hanteren een veel uitgebreidere wildlijst. Daar mag conform de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn op veel meer diersoorten worden gejaagd. Het NPDHV vraagt zich af wat de ob

²⁵ TK 2014-2015, 33348, nr. 9, p. 35.

jectieve reden is dat aan grondeigenaren in Nederland minder rechten worden toebedeeld. Het NPDHV ziet dit tevens als een aantasting van haar eigendomsrecht. De verantwoordelijkheid voor een gebied behoort aan de eigenaar / beheerder. Met een verkorte wildlijst komt de verantwoordelijkheid bij de overheid te liggen. Het bejagen van de andere diersoorten is immers direct afhankelijk van een ontheffing- of vergunningstelsel.

De regering erkent dat bijvoorbeeld Duitsland, Denemarken, Vlaanderen en het Verenigd Koninkrijk ten opzichte van Nederland een ruimere wildlijst kennen.²⁶ De Nederlandse regering meent echter dat het Nederlandse jachtregime alleen effectief is voor wildsoorten waarop de eigenaar / beheerder op zijn eigen jachtveld in belangrijke mate invloed heeft. Dat zijn volgens de regering de huidige aangewezen wildsoorten: eend, fazant, houtduif, haas en konijn. Volgens de regering komen de leefgebieden van die soorten goeddeels overeen met het niveau van de jachtvelden. Voor het beheer van bijvoorbeeld ree, damhert, edelhert en wild zwijn geldt naar de mening van de regering dat het beheer het beste kan plaatsvinden op het niveau van het werkgebied van faunabeheereenheden, dat het niveau van jachtvelden overstijgt. Hiervoor heeft het jachtregime geen toegevoegde waarde, aldus de regering.²⁷

Het NPDHV pleit in Nederland voor een uitgebreidere wildlijst die aansluit bij de Europese regelgeving en ruimte laat voor benutting vanwege de zelfstandige verantwoordelijkheid van de eigenaar voor zijn grondgebied. Het is het NPDHV niet duidelijk waarop de regering de aanname baseert dat een jachthouder via zijn jachtveld alleen in belangrijke mate invloed heeft op de stand van de fazant, de wilde eend, de houtduif, de haas en het konijn. Voor reeën gaat deze redenering bijvoorbeeld niet op. Reeën hebben een kleinere leefoppervlakte dan eenden en duiven. Als de redenering van de regering zou worden gevolgd, zouden reeën dus wel op de wildlijst kunnen worden opgenomen. Het NPDHV begrijpt niet waarom Nederland volhardt in haar afwijking van de Europese regels en van de praktijk in andere lidstaten van de EU. Dit is duidelijk een nationale kop op de Europese regelgeving.

Jacht

Het wetsvoorstel voorziet erin dat de jacht uitsluitend plaatsvindt in het kader van beheer en/of schadebestrijding. Het toegestane beheer en de schadebestrijding wordt vooraf in een faunabeheerplan vastgelegd. In het wetsvoorstel is dan ook opgenomen dat de jacht uitsluitend plaatsvindt

²⁶ TK 2014-2015, 33348, nr. 9, p. 34.

²⁷ TK 2014-2015, 33348, nr. 9, p. 75.

overeenkomstig het faunabeheerplan. Gedeputeerde Staten beoordelen de noodzaak en proportionaliteit van de inhoud en uitvoering van faunabeheerplannen. Het is dus de bedoeling dat de zogenaamde 'plezierjacht' wordt afgeschaft. Plezierjacht is in Nederland een populistische benaming voor de benuttingsjacht. Het NPDHV vindt echter dat de benuttingsjacht moet worden gehandhaafd. Benuttingsjacht leidt niet tot een achteruitgang van diersoorten. De belangrijkste oorzaken van de achteruitgang van bejaagbare en beschermde soorten zijn de predatie (met naam door stootvogels, kraaiachtigen, marterachtigen, vossen en struinende katten), de landbouw (mest-injecteren, grasmaaien zonder wildredder en van buiten naar binnen, oogsten na zonsondergang) en de toenemende recreatiedruk (verstoring, loslopende honden).

De nationale regels voor het bejagen van wild dienen niet anders te zijn dan de Europese regelgeving. De Europese regelgeving biedt voldoende bescherming en laat de nodige ruimte aan de eigenaar / beheerder. Die ruimte dient de nationale wetgever niet voor de eigenaar / beheerder in te vullen. Zoals gezegd berust kennis en kunde bij de eigenaar / beheerder. Bij het NPDHV is geen draagvlak voor nationale koppen bovenop de Europese regelgeving. Actief beheer houdt het ecologisch evenwicht en de biodiversiteit in stand. Hierin staat het NPDHV niet alleen. In de overeenkomst van 12 oktober 2004 tussen BirdLife International en FACE (Federatie van verenigingen voor jacht en behoud van de wilde fauna van de EU) is opgenomen dat beide organisaties "*het belang [erkennen] van doeltreffende habitatbescherming en actief beheer voor de instandhouding van de biodiversiteit*". In het onderschrift bij deze overeenkomst be-tuigt mevrouw Wallström, destijds Eurocommissaris voor milieu, uit-drukkelijk adhesie bij deze overeenkomst.²⁸ Als niet actief wordt beheerd ontstaat een verschuiving in het ecologisch evenwicht wat leidt tot een achteruitgang van de biodiversiteit. Zo staan de Habitat- en Vogelricht-lijnsoorten en ook verschillende rode lijst soorten in de Oostvaardersplas-sen (Staatsbosbeheer) en het Deelerwoud (Natuurmonumenten) mede door het achterwege laten van afschot onder druk. Ingrijpen in de natuur is maatschappelijk verantwoord. Zonder bijvoorbeeld het regelmatig kap-pen van hout, maaien van riet en het plegen van afschot verkrijgen be-paalde soorten de overhand en worden andere soorten verdrukt en ver-drongen. Ook ontstaat er schade als geen actief beheer wordt gevoerd. Dat doet afbreuk aan de biodiversiteit en het ecologisch evenwicht.

Het jachtrecht is bovendien van oudsher onderdeel van het eigendoms-recht. Het NPDHV vindt het belangrijk dat de benuttingsjacht in Neder-land wordt gehandhaafd. Het ontnemen van de benuttingsjacht en het naar zich toetrekken van de beslissingsmacht over het bejagen van wild

²⁸ http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/wildbirds/hunting/docs/agreement_translation_nl.pdf.

door de overheid ontnemt de eigen verantwoordelijkheid aan de eigenaar / beheerder.²⁹ Het zijn de grondeigenaren en jagers die investeren in bio-toopverbeteringen en toezicht. Als zij niet meer mogen oogsten uit de natuur komen deze investeringen te vervallen. Anderen dan de jachthouders dragen niet de lasten van het beheer. Vaak zijn dat belangenbehartigers die worden gedreven door ideeën zonder daarvoor de uitvoeringskosten te (willen) dragen. Daarbij vindt het NPDHV het opmerkelijk dat het jagen in het wetsvoorstel niet op dezelfde voet wordt gereguleerd als het vissen. Dat is tamelijk willekeurig. Vissen is in essentie gelijk aan jagen, namelijk het opsporen en vangen van een wild dier.

Volgens de regering is het jagen op wild in Nederland altijd al aan publiekrechtelijke beperkingen onderhevig geweest. Zij vindt de jacht een maatschappelijk gevoelig onderwerp. Het wetsvoorstel doet volgens de regering recht aan de gevoelens en verwachtingen van de bewoners van de streek, vanuit hun betrokkenheid bij en de beleefde verantwoordelijkheid voor hun directe leefomgeving en het beheer daarvan.³⁰

Het NPDHV pleit voor meer ruimte voor de jacht. Jacht moet ook los van de uitvoering van een faunabeheerplan kunnen plaatsvinden. De regering ziet dit als een regulering van de eigendom. Maar het is de vraag of er sprake is van regulering van eigendom. Eerder lijkt sprake van ontneming van eigendom. De regering voert aan dat de jacht een maatschappelijk doel dient en dat uitvoering van de jacht binnen een faunabeheerplan maatschappelijke legitimatie aan de jacht geeft. Dat de jacht een maatschappelijk doel moet dienen is naar de mening van het NPDHV onjuist. Het jachtrecht is verbonden aan het eigendomsrecht en behoeft derhalve geen verdere rechtvaardiging. Bovendien kan jacht plaatsvinden voor eigen benutting. De regering heeft voorts nergens onderbouwd dat de jacht maatschappelijk legitimatie dreigt te verliezen.

Wildbeheereenheid

Omdat het wetsvoorstel voorziet in de verplichting de jacht uit te oefenen overeenkomstig een faunabeheerplan dienen de jachthouders, volgens de regering, samen te werken op lokaal niveau. Daarom wil de regering eisen stellen aan de organisatie van de samenwerkingsvorm. Eén van de eisen is dat jachthouders uit het werkgebied van een wildbeheereenheid lid dienen te worden van de wildbeheereenheid. Voor het verkrijgen van een jachtakte is het lidmaatschap van een wildbeheereenheid een voorwaarde volgens het wetsvoorstel.

²⁹ Ook in de literatuur wordt in Nederland een verschuiving gesignaleerd van de verantwoordelijkheid van de jachthouder naar een gereguleerde jacht. Zie: W.M. Lambooy, 'Jacht, beheer en schadebestrijding in de Wet natuurbescherming', in: Tijdschrift voor Agrarisch Recht, nr. 3, maart 2015, p. 179-180, 183. Lambooy noemt deze verschuiving opmerkelijk.

³⁰ TK 2014-2015, 33348, nr. 9, p. 75.

Het NPDHV heeft aan de regering laten weten dat de voorgestelde verplichting voor jachthouders om lid te worden van een wildbeheereenheid inbreuk maakt op het fundamentele recht op verenigingsvrijheid, zoals onder andere neergelegd in artikel 11 van het EVRM³¹ en geformuleerd in de rechtspraak van het EHRM³². Daarvoor heeft zij verwezen naar de uitspraak van het EHRM van 29 april 1999 (*Chassagnou and others versus France, application nr. 25088/94, 28331/95 and 29443/95*). In deze uitspraak oordeelde het EHRM een verplicht lidmaatschap van een grondeigenaar / jachthouder van een jagersvereniging niet noodzakelijk in een democratische samenleving. Verder vindt het NPDHV het onterecht dat het wetsvoorstel voor terreinbeherende organisaties (TBO's) een uitzonderingspositie beoogt te creëren. Volgens de regering heeft een aansluitplicht voor TBO's weinig meerwaarde. De omvang van hun terrein en de aard van hun organisatie verzekert een samenhangend en verantwoord beheer, aldus de regering. Het wetsvoorstel biedt daarom aan provincies de mogelijkheid TBO's vrij te stellen van de verplichting zich aan te sluiten bij een wildbeheereenheid.³³ Het NPDHV vindt dit willekeurig en in strijd met het gelijkheidsbeginsel.

Toegangsbeperking en toegangsverbod

Nog een voorbeeld van een beperking van de eigen verantwoordelijkheid van de eigenaar / beheerder in de voorgestelde nieuwe natuurwet is het artikel dat een toegangsbeperking en/of toegangsverbod van de eigen grond mogelijk maakt, als dat nodig is gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor dat gebied. Een toegangsbeperking en/of toegangsverbod geldt niet voor de eigenaar van de grond, indien het verbod of de beperking de toegang tot de onroerende zaak ernstig zou belemmeren.

Hoewel afscherming van een locatie gerechtvaardigd kan zijn om bescherming te bieden tegen menselijke invloeden kan dat volgens de regering alleen bij zeldzame dier- of plantensoorten die gevoelig zijn voor menselijke invloeden zoals wandelen, fietsen, paardrijden, mountainbiken en het uitlaten van honden. De afscherming dient zo kort mogelijk te duren, bijvoorbeeld alleen tijdens het broedseizoen, en te gaan over een zo klein mogelijke locatie, aldus de regering.³⁴ Dit alles laat weinig ruimte voor een zoneringsbeleid volgens de eigen inzichten van een particuliere grondeigenaar. Een toegangsbeperking en/of toegangsverbod maakt inbreuk op het eigendomsrecht en is daarmee een ingrijpend instrument. Naar de mening van het NPDHV is deze inbreuk op het eigendomsrecht niet gerechtvaardigd.

³¹ Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden.

³² Europees Hof voor de Rechten van de Mens.

³³ TK 2011-2012, 33348, nr. 3, p. 166.

³⁴ TK 2014-2015, 33348, nr. 9, p. 39.

Hetzelfde geldt voor de gedoogplicht in het nieuwe wetsvoorstel om feitelijke handelingen van de overheid op het grondgebied te gedogen, indien dat nodig is gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebied. Naar de mening van het NPDHV mag de overheid pas feitelijke handelingen verrichten als de eigenaar of gebruiker van het Natura 2000-gebied dit ten onrechte nalaat. De overheid is geen natuurbeheerder. Dat dient zij aan de eigenaar / beheerder over te laten.

Uiteraard verdient een Natura 2000-gebied bescherming. Deze bescherming grijpt de regering echter aan om (vergaande) beslissingen over natuurbeheer te kunnen nemen. EU regelgeving lijkt zodoende een excuus te worden voor (onnodige) overheidsbemoeienis. Het NPDHV meent dat een gekwalificeerd regime hiertegen een waarborg kan zijn (zie ook paragraaf 4.3.4 van dit memorandum).

5.5 Conclusie

De regering erkent dat veel natuurwaarden in Nederland onder druk staan. Daarnaast is de regering van mening dat de Nederlandse natuurwetgeving niet voldoet aan de huidige maatstaven. Met een nieuwe natuurwet beoogt de regering deze problemen op te lossen.

Het standpunt van het NPDHV is dat het wetsvoorstel voor een nieuwe natuurwet een aantal knelpunten niet oplost en zelfs nieuwe knelpunten in het leven roept. Knelpunt dat blijft bestaan is dat particuliere grondbezitters geen wettelijke bevoegdheden hebben te adviseren over maatregelen op hun grondgebied. Een ander knelpunt dat blijft bestaan is het handhaven van een verkorte wildlijst van dieren waarop mag worden gejaagd. Hierin wijkt Nederland af van Europa. Ook biedt het voorstel voor een nieuwe natuurwet geen oplossing voor het tekort aan toezicht in natuurgebieden. Nieuw knelpunt is het afschaffen van de benuttingsjacht. Ook hierin wijkt Nederland af van Europa. Nieuw is ook dat jachthouders lid moeten worden van een wildbeheereenheid. Dit komt in strijd met rechtspraak van het EHRM. Een ander knelpunt is het voorstel tot een toegangsbeperking en toegangsverbod, en ook een gedoogplicht voor feitelijke handelingen van de overheid, op het eigen grondgebied als dat nodig is in het kader van Natura 2000. Het NPDHV vindt dat dergelijke maatregelen buitenproportioneel zijn en afbreuk doen aan het Natura 2000-gebied dat zij beheert.

Het NPDHV meent dat de verantwoordelijkheid voor het grondgebied bij de grondeigenaar / -beheerder behoort te liggen. Dat is een voorwaarde voor actief beheer, waardoor de biodiversiteit kan worden gewaarborgd. Het wetsvoorstel voor een nieuwe natuurwet in Nederland geeft hiervan

te weinig rekenschap. Dat brengt het behalen van de biodiversiteitsdoelen in Nederland in gevaar.

6 CONCLUSIE

Het beheren van een Natura 2000-gebied en het waarborgen van de biodiversiteit vereist zonder meer vakmanschap. Het in stand houden van beschermde habitats en soorten bereikt het NPDHV door actief beheer van haar grondgebied, gestoeld op kennis, kunde en jarenlange ervaring. Actief beheer vereist steeds opnieuw ingrijpen in de natuur.

Natura 2000 is de hoeksteen van het Europese natuur- en biodiversiteitsbeleid. Het beheer van Natura 2000-gebieden dient volgens de EU duurzaam te zijn. Het NPDHV ziet zich hierdoor gesterkt in het actieve beheer van haar grondgebied.

Het NPDHV constateert dat de huidige en de voorgestelde vernieuwing van de Nederlandse natuurreggeving op een aantal belangrijke punten afwijkt van de Europese inzichten over natuurbeleid. Het waarborgen van de biodiversiteit is in Nederland sterk afhankelijk van regulering door de overheid. De overheid is echter geen natuurbeheerder. Het NPDHV is van mening dat de Europese regelgeving meer ruimte laat aan de eigen verantwoordelijkheid van de eigenaar en beheerder van een Natura 2000-gebied dan de Nederlandse overheid toestaat. Vakmanschap en ervaring dienen volgens het NPDHV bij natuurbeheer voorop te staan. De in Nederland geconstateerde politisering, juridisering en verwetenschappelijking van het natuurbeheer doen daar afbreuk aan.

Voorstel van het NPDHV is de invoering van een gekwalificeerd regime. In een gekwalificeerd regime wordt een kundig natuurbeheerder op basis van een door hem opgesteld beheerplan gecertificeerd. Volgens dat beheerplan kan de grondeigenaar / -beheerder vervolgens te werk gaan. Hierdoor kan het integraal en actief beheer van een Natura 2000-gebied worden gewaarborgd en de biodiversiteit worden behouden.